

งานวิชาการนอกกระดาด : สื่อใหม่และอำนาจ

Reawakening paper: New media and power

ภรณี แก้ววร^{*}

phoranee.kae@mfu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้สะท้อนความพยายามที่จะเปิดพื้นที่ใหม่ทางสังคมให้กับงานวิชาการ ในลักษณะของการนำเสนอช่องทางของการเข้าถึงความรู้จากงานวิจัยที่ง่ายและกว้าง งานวิจัยนั้นจะสื่อด้วยงานเขียน และช่องทางสื่อเป็นบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ ซึ่งจะบรรจุไว้ในกระดาด สิ่งเหล่านี้กลายเป็นอุปสรรคในสองประการคือ สื่อการเขียนประกอบไปด้วยสารที่เป็นทฤษฎี ภาษา ศัพท์ รวมถึงการนำเสนอที่เป็นทางการ ซึ่งผู้เสพสารก็จะอยู่ในแวดวงเฉพาะผู้ที่มีความรู้หรือคลุกคลีกับการใช้ภาษาวิชาการ อาทิ นักวิชาการ ครู อาจารย์ หรือผู้สนใจเฉพาะ ทำให้การเข้าใจงานของคนทั่วไปที่อาจไม่คุ้นชินกับการใช้ภาษาวิชาการเป็นไปไม่ราบเรียบ ทั้งข้อจำกัดของเวลาและรูปแบบ อีกประการคือ ช่องทางของสื่อวิจัย มีการพิมพ์ผ่านวารสารหรืองานประชุมวิชาการ และนำไปจำหน่ายตามร้านหนังสือหรือวางตั้งในห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ทำให้งานที่มีค่าไม่เดินทางสู่โลกภายนอกเท่าที่ควร คนหลายกลุ่มในสังคมต้องพลาดงานที่เป็นประโยชน์ไปอย่างน่าเสียดาย

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอำนาจของการรับรู้งานวิชาการ สารประโยชน์ถูกลดทอนลงเนื่องจากเหตุผลสองประการเช่นกัน คือ สารที่เป็นภาษาเขียน เป็นงานวิชาการที่เข้าถึงยาก สื่อและช่องทางสื่อไม่ได้เข้าถึงคนทุกกลุ่มในสังคม งานทรงคุณค่ามากมายอาจไม่ได้ถูกนำไปต่อยอดหรือใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมเฉกเช่นที่ผู้ทำวิจัยต้องการ แสดงให้เห็นว่าผู้กำหนดทิศทางของความรู้ไม่ใช่ผู้ผลิตสารหรือผู้เสพสารในวงกว้างอย่างแท้จริง ครั้นเมื่อนำงานวิจัยเดินทางออกนอกกระดาด ผ่านภาษาพูดที่เข้าใจ และสามารถเข้าถึงซึ่งความรู้ได้ทุกมิติด้วยการใส่รหัส ถอดรหัสสื่อใหม่ของ-Stuart Hall สู่อิทธิพลที่หลากหลายสาขาอาชีพได้สัมผัส ส่งตรงไปหาความทันสมัยด้วยสื่อออนไลน์ที่ผู้รับสารมีอำนาจ กำหนดการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยตนเอง ตามแนวคิดการใช้ประโยชน์จากสื่อ Uses and Gratification ทั้งยังเชื่อมโยงแนวคิดการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมด้านสื่อ (Mediascapes) ที่แสดงพลังของสื่อที่ไร้ขีดจำกัดของ Arjun Appadurai โดยมองปรากฏการณ์ในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นไปอย่างสร้างสรรค์

^{*} อาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

การนำสารที่เป็นงานวิชาการโดยเฉพาะงานวิจัยที่ทรงคุณค่าเดินทางออกนอก
กระดาสู่สื่อสาธารณะโดยไม่จำกัดผู้เสพสารนี้ เป็นภาพลักษณ์ของสื่อใหม่ที่สามารถ
รับรู้งานวิชาการ และเปิดพื้นที่ของความสามารถสู่การต่อยอดทางความคิด เพื่อประโยชน์ใน
สังคมที่จับต้องได้จริง

คำสำคัญ : งานวิชาการ, งานนอกระดาส, สื่อใหม่

Abstract

This article is from the attempt to channel the particular academic work to the public. Most of the article, research, or any literary productions typically are written in formal styles with particular theory, jargon language, and generally published by printing such as academic journals including books. Under such conditions, these turn to be two barriers for non-academic people who want to access to such valuable works. The first is the academic ways of writing which is hard to interpret for some academic outsiders. At the same time, they, secondly, could not easily reach to the work as most of the scholastical paper is not offered for sell in all over the place.

From the above mentioned, it shows that right and power of any knowledge consumers to freely approach to such work are being diminished. In this article, the writer will explore the hypotheses of media dimension in empirical detail as follows. Firstly, in order to make more clearly understanding, written language has been turned simply to spoken language by encoding-decoding theory under thought's Hall and the theory of Uses and Gratification. Significantly, printing media has transformed through radio media to the public. More particularly, second, under the concept of the cultural flow on technoscapes and mediascapes of Arjun Appadurai which are in the mainstream in our modern world, this article additionally explains about each intellectual paper can be taken to listen through internet as frequently as needed. Therefore, the consequence is all research outcome can successfully be utilized everywhere.

In conclusion, however, this article would be emphasized the existence that general people are able to philosophically and concretely approach to what they want. In the similar way, it can be asserted that some difficult researches in printing media with specific writing patterns can be perceived uncomplicatedly and appeared freely to public in order possibly for some further developments in our society, if we use media wisely.

Keywords: Academic work, Radio media, Paper media

1. บทนำ

วิธีในการเข้าถึงซึ่งความรู้นั้นโดยทั่วไปแล้วมีมากมายหลายวิธี อาทิ การฟัง การดู หรือการอ่าน ขึ้นอยู่กับลักษณะความรู้เหล่านั้นว่าถูกถ่ายทอดออกมาผ่านสื่อช่องทางใด การเข้าถึงความรู้ด้วยการอ่าน ต้องผ่านตัวหนังสือ และส่วนใหญ่ถูกบรรจุไว้ในรูปแบบของงานวิชาการ หรือหนังสือ ขณะที่หนังสือก็มีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นตำรา หนังสือที่มีเนื้อหาสาระเชิงวิชาการ ไปถึงนิตยสาร หนังสือมีลักษณะการเขียนที่แตกต่างกัน นิตยสารเป็นเรื่องที่แต่งขึ้น เขียนเป็นการเล่าเรื่อง หรือแต่งแบบร้อยกรอง อาจมาจากประสบการณ์ หรือเล่าเหตุการณ์ (Encyclopaedia Britannica, 2009) นิตยสารหลายเรื่องมาจากจินตนาการ ต้องเขียนเพื่อให้เห็นภาพ จึงใช้การเขียนเชิงบรรยาย ส่วนงานเขียนอีกประเภท คืองานวิชาการ ซึ่งหมายถึง เอกสารทุกประเภททางวิชาการ ได้แก่ ตำรา เอกสารคำสอน เอกสารประกอบการสอน งานแปล งานวิจัย และบทความวิชาการ (นภลัย สุวรรณธาดา, 2548) เนื้อหาประกอบไปด้วย สาระความรู้ การใช้ภาษาเป็นแบบทางการ ไม่ใส่อารมณ์ สรรพนามของผู้เขียน ใช้ภาษาเป็นแบบแผน ไม่ใช่ภาษาพูด ภาษาปากหรือภาษาวัยรุ่น (นภลัย สุวรรณธาดา, 2548) ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ในสาขานั้น แต่เพื่อให้ตอบรับกับผู้คนกลุ่มอื่น งานวิชาการอาจเป็นงานที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ แต่กระนั้นก็ใช้ภาษาเขียนเป็นหลัก เป็นความเรียงเชิงบรรยายโวหาร (นภลัย สุวรรณธาดา, 2548 : 27) ดังตัวอย่างของงานวิชาการที่เป็นงานวิจัย งานวิจัย เป็นงานที่ผ่านการแสวงหาอย่างมีระบบ ระเบียบ มีการทดสอบ มีรูปแบบเฉพาะ คือมีความเป็นมา วัตถุประสงค์ สมมุติฐาน มีเครื่องมือ มีผล และการอภิปรายผล เนื่องจากงานวิจัยนั้นส่วนใหญ่จะปรากฏในวารสารทางเทคนิค หรืองานที่เป็นปริญญานิพนธ์จึงต้องมีรูปแบบเฉพาะ (Bhandarkar & Wilkinson, 1999)

อย่างไรก็ตาม หากมองในมุมของสาร ตัวสาร และผู้เสพสาร ประเด็นของการเข้าถึงงานวิชาการ แบ่งได้ 2 ประการคือ รูปแบบของงานวิชาการจากความหมายข้างต้น เป็นรูปแบบของงานผ่านสื่อกระดาษ เช่นตำรา เอกสารคำสอน หรืองานวิจัย สื่อกระดาษในงานเหล่านี้ ถึงแม้ได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณะ แต่ผู้อ่านหรือผู้เสพสารก็จะต้องหาหนทางเข้าถึง ค้นหา ค้นคว้า จากหนังสือการประชุมต่างๆ หรือวารสาร ซึ่งก็เช่นเดียวกันคืองานทางวิชาการก็มีข้อจำกัดบางประการของการเข้าถึงคือ ไม่สามารถหาได้ทั่วไป หรืออ่านหนังสือทั่วไปแต่เป็นห้องสมุดตามมหาวิทยาลัยต่างๆ หรือร้านหนังสือที่วางจำหน่ายงานวิชาการ หรือการค้นงานผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ที่จะเสพงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนเฉพาะ การเข้าถึงงานวิชาการอีกมุมมองหนึ่งคือตัวสาร หรือลักษณะของสาร อย่างที่ทราบกันงานวิจัยเป็นงานผ่านการเขียนที่มีแบบแผน ใช้ภาษาทางการ ไม่ใช่ภาษาพูด อีกทั้งภาษาในงานวิชาการบางสายใช้คำเฉพาะ ดังเช่นภาษาในแวดวงเศรษฐกิจ เช่น ‘สถานการณ์ตลาดหุ้นในช่วงที่ผ่านมามีความผันผวนทั้งแดนบวกและลบต่อเนื่อง ส่งผลให้ดัชนีตลาดหุ้นไทยไปได้ไม่ไกลมากนัก’ หรือในสายสังคม มีภาษาที่แปลโดยตรงจากนักคิด นักวิชาการต่างประเทศ และกลายเป็นศัพท์บัญญัติเฉพาะสาขานั้นๆ ไม่ใช่ภาษาที่มีการพูดสื่อสารกันในสาขาอาชีพอื่นทั่วไปในสังคมปัจจุบัน อาทิ

การถอดรื้อ การรื้อสร้าง การเปิดพื้นที่ เพศสภาพ หรือ คำว่ายุคหลังสมัยใหม่ หากบุคคลทั่วไปที่ทำงาน ประกอบอาชีพ หรือมีความรู้ความสามารถในแวดวงอื่นที่แตกต่างจากแวดวงวิชาการ ได้อ่านงานวิจัยที่ประกอบไปด้วยคำเหล่านี้ อาจต้องอ่านไปและตั้งคำถามไปว่าคำเหล่านี้มีความหมายว่าอย่างไร ผลที่ตามมาพบว่าเป็นงานที่เข้าถึงได้ยาก ทั้งนี้การจะทำความเข้าใจกับคำหรือภาษาในงานเหล่านี้ อาจต้องค้นคว้า หรือแสวงหาแหล่งความรู้ รวมถึงต้องใช้เวลาในการอ่านพอสมควร คำบางคำหรือประโยคบางประโยคเหล่านี้ จะพบหรือหาความหมายจากพจนานุกรมได้แต่เพียงวลี เช่น ถอด แปลว่า... หรือ รื้อ แปลว่า... เท่านั้น แต่คำว่า “การถอดรื้อ” ไม่สามารถหาพบหรือมีการสื่อสารกันทั่วไป

นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น หากมองในสายสื่อ รูปแบบของสารที่ถูกผลิตออกมา โดยเฉพาะงานวิจัย ก็ยังมีวิธีการอธิบายสารผ่านการแสดงประเภทอื่นด้วย เช่นการอธิบายความหมายเนื้อหาด้วยการแสดงเป็นไดอะแกรม แสดงตารางที่ต้องผ่านการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในตัวเลขและความหมายของตัวเลขนั้น สาร ตัวสาร หรือสื่อเหล่านี้ก็นับว่ายังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงอยู่พอควร ไม่ต้องถึงบุคคลทั่วไป ในบรรดานักวิชาการเอง ครู อาจารย์หรือนักวิจัยสายเดียวกันหรือสายอื่น ก็ยังต้องการตัวช่วยในการตีความตัวเลขเหล่านั้นไม่มากนัก

บทความชิ้นนี้พยายามจะเป็นประตูอีกบานหนึ่งที่งานวิชาการ หรืองานวิจัยสามารถเดินทางออกสู่โลกกว้างยังบุคคลทั่วไปในสาขาอาชีพอื่นๆ ไม่ว่าพนักงานตามสายงานต่างๆ ผู้คนในแวดวงธุรกิจ บุคคลในสายข่าว พนักงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนอื่นๆ ได้เข้าถึงงานที่มีคุณค่า ประตูอีกบานของช่องทางการส่งสารวิชาการ สารวิจัย นอกเหนือจากตัวสื่อที่เป็นกระดาษคือวิทยุในขั้นตอนที่หนึ่ง และสื่อออนไลน์ในขั้นตอนที่สอง เพื่อการสร้างอำนาจการรับรู้พร้อมทั้งประโยชน์สูงสุดเสมือนจริง การเข้าถึงความรู้ที่ผ่านขั้นตอนอย่างมีระบบจากการทำวิจัย จะไม่ถูกปิดกั้นอีกต่อไป เมื่อสารคือภาษาที่เข้าใจยากผ่านการใส่รหัสโดยผู้ส่งสารหรือนักวิจัยที่ทรงไปด้วยความรู้ ได้รับการถ่ายทอดด้วยการถอดรหัส และใส่รหัสสารใหม่เป็นภาษาพูดที่เข้าใจง่าย ปรับใช้ผ่านรายการวิทยุสู่กลุ่มสหสาขาอาชีพ งานเหล่านั้นจะสามารถเพิ่มคุณค่าให้กับสังคมมากยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อใหม่ด้วยการผลิตซ้ำเมื่อต้องการ ตามอำนาจที่มีอยู่ในมือของผู้รับสารผ่านสื่อออนไลน์ เนื่องจากในสังคมปัจจุบันนี้ยังมีกลุ่มบุคคลที่พร้อมจะเรียนรู้ และเป็นผู้มีความสามารถในการรับรู้ และสามารถนำงานวิจัยไปต่อยอด สร้างประโยชน์ด้านอื่นได้อีกด้วย

2. เขียนงานวิจัยเพื่อการอ่าน

งานวิชาการในบทความนี้จะให้น้ำหนักไปทำงานวิจัยเป็นหลัก ซึ่งงานวิจัยจะต้องมีลักษณะเฉพาะ คือขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ หรือทดลองอย่างมีระบบ โดยอาศัยอุปกรณ์ หรือวิธีการ เพื่อให้พบข้อเท็จจริง หรืออาศัยหลักการ ทฤษฎี (นิยามเกี่ยวกับงานวิจัย : ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์) การทำงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สายที่ต้องผลิตชิ้นงานออกมาในเชิงคุณภาพ มีความพยายามอย่างมากที่ต้องการให้งานนั้นออกมาในเชิงวิทยาศาสตร์ มีขั้นตอน

ที่พิสูจน์ได้ มีการอ้างอิงทฤษฎี เพื่อบทสรุปให้เป็นไปตามทฤษฎี (Bhandarkar & Wilkinson, 1999) ขณะเดียวกัน การออกแบบทิศทาง การเขียนงานวิจัยก็มีข้อจำกัด เฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนเชิงคุณภาพ ที่ต้องแสดงให้เห็นผลการวิจัยในเชิงประจักษ์ จับต้องได้ หรือพิสูจน์ได้ จึงเป็นการยากอีกขั้นตอนหนึ่งที่จะทำให้งานเขียนนั้นมีรูปแบบเรียบง่าย (simple) ใช้วิธีเขียน หรืออธิบายแบบตรงตัวตามความหมาย (direct) หรือการเขียนและสร้างความเข้าใจโดยอัตโนมัติ (automatic) (Colyar, 2009) เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจโดยตรงตามที่นักวิจัยต้องการ

นอกเหนือจากที่กล่าวมา เพื่อให้งานวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ได้รับการถ่ายทอดตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการ เทคนิคการเขียนประการหนึ่งคือการสร้างข้อโต้แย้ง (argument) เพื่อพิสูจน์ขั้นตอนต่างๆ เจ้าของผลงานจึงจำเป็นต้องการเขียนในเชิงโน้มน้าวเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้มากที่สุด (Walliam N., 2006) การใช้คำหรือรูปแบบการเขียนก็จะมีลักษณะการเลือกเฟ้นคำประดิษฐ์ภาษา ที่ไม่ใช่ที่กลุ่มคนทั่วไปในสังคมใช้กันเท่าใดนัก

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) หรืองานวิจัยที่เป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods) งานเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยที่มีตัวเลขเข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่เริ่มต้นไปถึงการออกแบบเครื่องมือ การทดสอบ หรือการหาค่าต่างๆ ผู้ทำงานวิจัยเชิงปริมาณก็ต้องอธิบายตัวเลขเหล่านี้ให้เห็นภาพเป็นภาษา ซึ่งภาษาที่แปลจากตัวเลขก็มีภาษาเฉพาะ อีกทั้งงานเชิงปริมาณยังมีการอธิบายความหรือประโยคที่ต้องตีความซ้ำ เช่นรูปแบบประโยคที่ว่า “เพิ่มความแปรปรวนของตัวแปรตาม อันเนื่องมาจากตัวแปรอิสระ มากที่สุด” (maximize treatment variance) หรือ “ควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนซึ่งส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนอย่างมีระบบ” (control extraneous variance) (ประภาพรรณ อุณอบ, 2553) ภาษาเหล่านี้เป็นภาษาเชิงวิชาการปรากฏผ่านงานเขียนเชิงปริมาณ ลักษณะหนึ่งของการเข้าถึงความรู้และความเข้าใจคือการอ่านจากการขยายอธิบายความนั้นๆ ทั้งตัวเลข รวมถึงการตีความตัวเลข ซึ่งการอ่านงานเชิงปริมาณเหล่านี้ต้องใช้เวลา ประสบการณ์ รวมถึงต้องมีความรู้ในงานนั้นๆ มาไม่มากนัก

การเขียนงานวิจัยบางชิ้นมีหลักการในการเขียน คือการตั้งคำถามว่าเมื่องานวิจัยเสร็จสิ้นลงแล้ว สิ่งที่ผู้อ่านหรือผู้บริโภคงานวิจัยต้องการรู้คืออะไร หรือศึกษาอะไรในงานชิ้นนั้น (Bhandarkar & Wilkinson, 1999) ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นงานเขียนที่น่าสนใจ แต่กระนั้นก็มีผู้แสวงงานวิจัยมากมายไม่ได้คำตอบที่อ่านมา เนื่องจากสิ่งที่ต้องการไม่ปรากฏในงานวิจัย สิ่งเหล่านี้ต่างก็เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพูนความรู้สู่บุคคลทั่วไปในสังคม ซึ่งผู้ที่มีอาชีพการงานที่แตกต่างอาชีพที่ต้องใช้ตัวหนังสือก็จะถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้โดยปริยาย จึงไม่แปลกใจว่างานในยุคหลังๆ นั้นมีการแนะนำถึงการปรับแนวการเขียนงานวิจัยไปในเชิงที่จะสามารถสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่าน อ่านงานได้ง่ายและเข้าใจขึ้น จากการเขียนเชิงบรรยายโวหาร ด้วยการใส่รหัสสารใหม่เป็นการแสดงเสียงผ่านตัวหนังสือ (Voice) การเล่าเรื่อง (Narrative Presence) หรือการบรรยายเหตุการณ์สถานการณ์ผ่านอักษร และการเขียนด้วยการกำหนดลักษณะเฉพาะของผู้อ่าน (The Genre-Audience Nexus) เป็นการเขียนเพื่อให้กลุ่มผู้อ่านเฉพาะกลุ่มเข้าใจง่ายขึ้น เข้าถึงสารได้มากขึ้น

หรือละเอียดขึ้น (Thomas Lindlof and Bryan Taylor, 2011) ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า สิ่งที่ปรากฏข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานวิจัยนั้นเป็นงานวิชาการที่เหมาะสมกับการอ่าน การค้นคว้า การศึกษา อย่างไรก็ตามงาน เขียนดังแนวข้างต้นก็ยังคงอยู่ในวงจำกัด ทำให้งานที่มีค่าทางความคิดยังไม่สามารถจับต้องได้ หรือไม่สามารถเดินทางไปสู่โลกของผู้ที่แสวงหาความรู้อย่างครอบคลุมเท่าที่ควร กลายเป็นการลดทอนโอกาสในการเสพงานวิชาการ อำนาจในการรับรู้งานจึงถูกขีดไว้อย่างจำกัด และน่าเสียดาย

3. เสพงานวิจัยจากการฟัง

สื่อมีหลายประเภท นำเสนอช่องทางการรับสารหลากหลายวัตถุประสงค์ วิทยุเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่หลายคนคุ้นเคยมาตลอดจากพื้นฐานของหน้าที่วิทยุในการเป็นช่องทางของการฟังเพลงมาหลายยุค ผู้คนอาจใช้วิทยุเพื่อความบันเทิงตามความชอบ หาข้อมูลตามความต้องการ ฆ่าเวลายามว่าง หรือเพื่อเฝ้าระวังจิตใจในยามทุกข์ (Gunter & Machin, 2009) แต่กระนั้นวิทยุยังตอบสนองต่อความต้องการในการส่งความรู้มาตลอดด้วยเช่นกัน

หากย้อนกลับไป หลังวิทยุได้ก่อกำเริบขึ้นเมื่อปลายยุคคริสต์ศตวรรษที่19 จากการทดลองใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าเพื่อส่งข้อมูลข่าวสารแล้ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ คือมนุษย์ได้มีโอกาสรับรู้เหตุการณ์จากอีกมุมหนึ่งของโลก นั้นหมายถึงวิทยุสามารถเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลมากกว่าสื่ออื่นใด ขณะเดียวกัน ด้วยลักษณะของวิทยุที่เดินทางผ่านคลื่นความถี่ สามารถเป็นสื่อที่ปรับเปลี่ยน และอยู่รอดได้เมื่อเกิดภาวะเลวร้ายจากวิกฤตการณ์ใดก็ตาม พร้อมกันนี้ในยุคสงครามโลกครั้งที่สอง วิทยุยังสามารถสร้างควมมีบุคลิกภาพให้กับผู้นำในอดี้อย่างฮิตเลอร์และมุสโสลินีมาแล้ว (McQuown, 2003)

นักคิดด้านสื่อชาวแคนาดา Marshall McLuhan ได้ให้ลักษณะของสื่อแต่ละประเภทไว้ โดยระบุว่าสื่อมีทั้งสื่อร้อน (Hot Media) และสื่อเย็น (Cool Media) ซึ่งสื่อเย็นหมายถึงรวมถึงสื่อที่สามารถส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้รับสารได้มากกว่า ขณะที่สื่อร้อนจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้รับสารได้น้อยกว่า (Marshall McLuhan, 1964) ทำให้รับสารอย่างสมบูรณ์กว่า ในกรณีนี้ วิทยุจัดว่าเป็นสื่อร้อน สื่อวิทยุสามารถทำให้สารนั้นสมบูรณ์ เป็นสื่อที่มีความละเอียดสูงที่ไม่จำเป็นต้องทำให้ผู้ฟังหรือผู้เสพสารเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งสาร หรือสื่อใดๆ

เมื่อสื่อวิทยุมีบทบาทต่อการรับรู้ดังที่กล่าวมา งานวิจัยหลากหลายสาขาจึงได้รับการถ่ายทอดออกนอกกระดาะผ่านคลื่นความถี่ จากตัวหนังสือที่ต้องใช้เวลาในการอ่าน งานวิจัยที่เผยแพร่แต่ในวงวิชาการ ได้เดินทางสู่โลกกว้างเปิดโลกทัศน์ความรู้ให้กับบุคคลมากมาย โดยกลุ่มนักวิชาการสำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับสถานีวิทยุ ร.ด. เชียงราย คลื่น FM.90.75 MHz. ภายใต้ชื่อรายการ ‘ศิลปัสโมสร’¹ บทความชิ้นนี้จะหยิบยกตัวอย่างของส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในรายการคือ ช่วง ‘วิจัยทำไม’ ซึ่งเป็นช่วงที่งานวิจัยได้รับ

การถ่ายทอดเป็นภาษาพูดจากนักวิจัยที่ทำงานนั้นโดยตรง การนำงานวิจัยออกสู่สาธารณะนี้ เริ่มต้นตั้งแต่การเล่าถึงจุดเริ่มต้นของการทำวิจัย ที่มาของการทำวิจัย ปัญหาและเหตุผล รวมถึงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ในอีกด้านหนึ่งของงาน ยังได้แสดงรูปแบบการทำวิจัยแบบ สากลมาเล่าให้ฟังเพื่อที่บุคคลทั่วไปซึ่งเคยได้ยินแต่เพียงว่า งานวิจัย ได้เข้าใจถึงความหมาย วิธีการ และเครื่องมือรวมถึงลักษณะการผลิตเป็นรูปเล่มวิจัย กระทั่งพิมพ์สู่สายงานวิชาการ เพื่อการศึกษา นอกเหนือจากนี้ ยังแสดงผลของการทำงานวิจัย และประโยชน์ที่จะนำไปต่อยอด เทคนิคการเข้าถึงแหล่งข่าวผู้ให้ข้อมูล หรือการจุดประกายความคิดให้กับสังคมภายนอก แวดวงวิชาการได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ไปพร้อมๆกัน โดยเนื้อหาภาษามายดังกล่าวใน แง่มุมแปลกๆ จะไม่ค่อยปรากฏในเล่มวิจัยของรายงานวิจัยแต่ละเรื่อง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างผังรายการ “ศิลป์สโมสร” โครงการ 2² ความยาว 60 นาที

ความยาว	ช่วงรายการ	เนื้อหา	รูปแบบ
10 น. ³	-----	สปอร์ตรายการ -----	
1 น.	-----	จิงเกิ้ลรายการ + เปิดเข้รายการ-----	
25 น.	ช่วงที่ 1 “วิจัยทำไม”	สาระเรื่องราวจาก งานวิจัย	สัมภาษณ์ (ถาม-ตอบ)
3 น.	-----	เปิดเพลง -----	
20 น.	ช่วงที่ 2 “ปณิณกะ งานวิจัย”	เกร็ดการทำวิจัย/ เปิดสายโทรศัพท์	สัมภาษณ์ (ถาม-ตอบ)

ผังรายการวิทยุนี้เป็นตัวอย่างผังรายการ “ศิลป์สโมสร” โครงการ 2 มีความยาวตลอด รายการออกอากาศทั้งสิ้นครั้งละ 60 นาที โดยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และสถานีวิทยุ รต.เชียงใหม่⁴ รายละเอียดการออกอากาศคือ การนำเนื้อหางานวิจัย รายละเอียดต่างๆของการทำงานวิจัยแต่ละชิ้นมาออกอากาศผ่านการสัมภาษณ์ (ถาม-ตอบ) แบ่งผังรายการออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงที่ 1 “วิจัยทำไม” เป็นการนำสาระเรื่องราว ที่มา วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย ผลที่ได้จากงานวิจัย การลงพื้นที่วิจัย ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานวิจัยที่พบในแต่ละชิ้น ความยาว 20-25 นาที และเปิดเพลงสากล ไทยสากลคั่นในลำดับ ต่อมา จากนั้นเป็นการออกอากาศช่วงที่ 2 คือ “ปณิณกะ งานวิจัย” ช่วงนี้เป็นไปในรูปแบบของ การเล่าเรื่องราว เกร็ด หรือปัญหาต่างๆ รวมถึงขั้นตอนการขอทุนวิจัย หรือการเล่าเรื่องราว เดินทางไปทำงานวิจัยในต่างประเทศ ตลอดจนทัศนคติของผู้นคนต่างๆต่อการทำงานวิจัย ในช่วง

นี้ได้มีการเปิดสายโทรศัพท์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม สอบถามเกี่ยวกับการทำงานวิจัย ผ่านทางรายการ ใช้เวลาในช่วงนี้ 15-20 นาที อย่างไรก็ตามผลตอบรับก็เป็นที่น่าพอใจเฉพาะอย่างยิ่งทางจังหวัดเชียงราย โดยรองผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มอบโล่เกียรติคุณผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเมืองเชียงรายเนื่องในโอกาสครบรอบ 750 ปี และมอบประกาศเกียรติคุณสื่อต้นแบบดีเด่น จ เชียงราย ประจำปี.2556 ให้กับรายการวิทยุ “ศิลป์สโมสร” อีกด้วย⁴

ในลักษณะของการทำงานวิจัยนั้นมีการนำภาษาเฉพาะ ภาษาวิชาการ หรือภาษาในสาขาวิชานั้นมาเขียนเพื่ออธิบายความในรายการวิจัย งานที่น่าสนใจหลายเล่มเป็นงานที่เข้าถึงได้ยาก ทั้งความหมาย และเรื่องราวดังที่ได้กล่าวมาในตอนต้น รายการ ‘ศิลป์สโมสร’ ได้นำเรื่องราวความเป็นวิชาการมาถ่ายทอดใหม่ อาทิ

ตารางที่ 2 ตัวอย่างช่องงานวิจัย ผู้ทำวิจัย และเนื้อหาที่ออกอากาศ

นักวิจัย	เรื่อง	เนื้อหา
- ดร.วิสันต์ สุขวิสิทธิ์	ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับ อุดมการณ์ในหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา หลักสูตรตาม แนวवाทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2554).	เป็นการวิเคราะห์ภาษา ที่ ส่งผลต่อความคิดของคน
- รศ.ดร. สรุบศย์ รุ่งโรจน์ สุวรรณ	คำพูดแรก : พัฒนาการการสื่อสาร ของเด็กไทยอายุ 9-24 เดือน (สรุบศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2546)	การจำแนกทฤษฎีของการ รู้ภาษาของเด็กว่า การที่ เด็กพูดได้มาจากสิ่งใดบ้าง
- ดร.มนิรัตน์ ช่วยชูวงศ์	Reflective Journaling: How students learning can be enriched? (Maneerat Chuaychoowong,2012)	ศึกษาการสะท้อนคิดใน การเรียนภาษาอังกฤษจาก การจดบันทึก
- ผศ.ดร. ผณิตรา ธีรานนท์	ลักษณะกลศาสตร์ของเสียง วรรณยุกต์ในคนปกติกับคนมีภาวะ บกพร่องทางการได้ยิน องค์ความรู้ พื้นฐานเพื่อสร้างขั้นตอน : พัฒนาการด้านการฝึกออกเสียง วรรณยุกต์ (ผณิตรา ธีรานนท์, 2558)	เปรียบเทียบเสียง วรรณยุกต์ ในการได้ยิน ของเด็กปกติ และเด็กที่มี ความต้องการพิเศษ ทางการได้ยิน

ชื่อรายการ “ศิลปะโมสร” ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ ทางคลื่น 90.75 MHz วิทยุ ร.ด.
เขียนราย มี Total Pageviews 10,076 ณ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2558 <http://sinsamosom.blogspot.com/20140101archive.html>

จากตารางเป็นการนำตัวอย่างบางเรื่องของงานวิจัยจากสื่อกระดาษ มาปรับเป็นสื่อเชิงพุดคุยสู่รายการวิทยุ ทำให้เกิดความเข้าใจต่อผู้รับสารมากยิ่งขึ้น รวดเร็วขึ้น พร้อมกับสามารถเผยแพร่สู่สาธารณะโดยผู้รับสารไม่ต้องสืบค้นจากแหล่งการศึกษาใดๆ

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการนำเสนอข้างต้น บทความชิ้นนี้ยังพยายามแสดงให้เห็นด้วยว่าอำนาจสามารถอยู่ในมือผู้เผยแพร่ และอำนาจทำให้ผู้เผยแพร่เป็นผู้ส่งสารได้ ด้วยการเก็บ หรือบันทึกการสัมภาษณ์ไว้ในสื่อใหม่อีกชั้นหนึ่งคือสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้รับสารสามารถเปิดรับสารเสมือนใหม่ได้ตามต้องการ ผ่านทาง Blogspot ของรายการศิลปะโมสร เว็บไซต์ <http://sinsamosom.blogspot.com/2014/01/2-7-27-2557.html>

ทั้งยังสามารถแสดงความเห็น หรือแชร์ต่อ ได้อีกทอดหนึ่งเช่นกัน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าผู้เผยแพร่สามารถเป็นผู้กำหนดทิศทาง ลักษณะ รูปแบบผ่านการผลิตซ้ำได้ใหม่ตลอดเวลา

4. ใส่รหัสวิชาการนอกกระดาษ (Encoding – Decoding / Stuart Hall)

บทความชิ้นนี้เป็นการเปิดโลกของสื่อจากงานวิชาการที่บรรจุไปด้วยตัวสารเชิงวิชาการเข้าถึงได้ยาก มาสู่โลกของความรู้ ด้วยสารที่เป็นภาษาพูด จับต้องได้ งานชิ้นนี้เปิดทฤษฎีของการศึกษาตัวสารที่ผ่านการเข้ารหัสใหม่ (Encoding) การเข้ารหัสใหม่ผ่านสื่อใหม่นี้กล่าวอีกนัยคือ การใส่ความจริงชุดใหม่ ตลอดจนเป็นการสร้างชุดวัฒนธรรมใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกับผู้ส่งสารต้องการ ผ่านสื่อใหม่ที่สามารถเปิดประตูสู่ความกว้างไกล ทั้งนี้ รหัส หรือ code คือ ระบบของความหมายที่แชร์กันระหว่างผู้ส่งสาร หรือผู้ผลิตสาร และผู้รับสาร เป็นการสร้างโลกที่สามารถตระหนักรู้ร่วมกันได้ผ่านความเข้าใจเดียวกัน (McQuail, 2010) รูปแบบของสื่อที่มีการเข้ารหัส-ถอดรหัส (Encoding-Decoding) นั้น มาจากแนวคิดของ Stuart Hall (1980) จาก Birmingham School ด้านสื่อสารมวลชน และวัฒนธรรมรวมถึงงานด้านอัตลักษณ์ ชาวจากไม่เก่า ซึ่งได้เคยทำงานสายวิชาการที่ประเทศอังกฤษ Hall มองการสื่อสารโดยให้รายละเอียดว่า การสื่อสารนั้นไม่ใช่มีแต่เพียงการส่งสารหรือผู้ส่งสาร (sender) สาร (message) ช่องทางการสื่อสาร (channel) และผู้รับสาร (receiver) หรือตามโมเดล (S-M-C-R) เท่านั้น แต่หากเป็นกระบวนการการผลิต (production) การแพร่กระจาย (circulation) การบริโภค (consumption) และการผลิตซ้ำวัฒนธรรม และความหมายต่างๆ (reproduction of culture and meaning) โดยมีผู้รับสารที่ไม่ได้ทำหน้าที่ตั้งรับคือรับสารแต่เพียงอย่างเดียว (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551) บทความชิ้นนี้เป็นการนำงานวิจัยที่ได้มีสารคือภาษาเขียน ผ่านช่องทางการสื่อสารคือตีพิมพ์ลงในวารสาร หรือรายงาน

การประชุมวิชาการ และมีผู้รับสารคือกลุ่มคนในแวดวงวิชาการ มาผ่านการเข้ารหัสใหม่ด้วยงานและเนื้อหาขึ้นเดิม ผ่านกระบวนการผลิตใหม่ในลักษณะของภาษาพูด สู่ช่องทางการแพร่กระจายใหม่คือวิทยุและอินเทอร์เน็ต ที่เป็นรูปแบบการบริโภคสารใหม่ สิ่งเหล่านี้เป็นการผลิตซ้ำวัฒนธรรมประการหนึ่ง

รับฟังรายการย้อนหลังโครงการ 2 เทปที่ 13 วันจันทร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ 2557

ศิลปสโมสรโครงการ ๒

งานวิจัย “ภาษากับการสื่อความหมาย”

สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการใช้ภาษา และ ภาษาที่เราสื่อสารออกไป ก็ส่งผลกระทบต่อสังคม

วาทกรรม – เพศสรีระ บทบาทและความคาดหวังของสังคม - เพศสภาพ -

พบกับ

อาจารย์ ดร.วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ .

ควบคุมการผลิตและดำเนินรายการโดย

อาจารย์ ดร.ภรณ์ แก้วขาว

คลิกเพื่อฟัง (สำหรับอุปกรณ์ที่รองรับ [Adobe Flash Player](#))

รูปที่ 1 ตัวอย่างหน้าเพจในเว็บไซต์ของงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์
การเข้ารหัส-ถอดรหัส⁶

เป้าหมายของการใส่รหัสใหม่คือ เพื่อให้การถอดรหัสนั้นเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน ด้วยการแปลงจากภาษาเขียน สู่ภาษาพูด ซึ่งในการสื่อสารทางวาจาหรือใช้ภาษาพูดดังบทสัมภาษณ์ตามตัวอย่างข้างต้นของงานวิจัยด้านบนนั้น นอกจากจะสื่อสารถาม-ตอบแล้วก็ยังมีการขยายความเพิ่มเติม ยกตัวอย่างประกอบ หรือหาคำหรือประโยคมาเทียบเคียงกับความหมายในการทวนความเข้าใจ รวมถึงยังมีการถามซ้ำ หรือถามกลับไปกลับมาเพื่อความกระจ่างอีกด้วย โดยได้แบ่งตัวอย่างประเภทของศัพท์ ภาษา หรือคำทางวิชาการของงานวิจัย “ภาษากับการสื่อความหมาย” ดังนี้

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการอธิบายคำที่ใช้ในงานวิชาการ โดยขยายความเป็นภาษาพูดในรายการวิทยุ-อินเทอร์เน็ต

ศัพท์ ในงานเขียน	การขยายความที่ใช้ในสื่อวิทยุ	การยกตัวอย่าง/การสรุป ความหมาย
เพศ	เพศมี 2 แบบคือ sex คือ เพศตามชีววิทยา ลักษณะทางเพศตามธรรมชาติ	-เพศชาย คือ ผู้ชาย มีอวัยวะเพศชาย -เพศหญิง คือ ผู้หญิง มีอวัยวะเพศหญิง
	gender คือลักษณะของเพศนั้นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับสภาพร่างกาย เป็นภาพในจินตนาการตามคำเหล่านั้น หรือลักษณะทางเพศในอุดมคติ ที่ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด	เมื่อได้ยินคำว่า -เพศชาย จะมีความคิดว่าเป็นผู้ชายที่มีความเข้มแข็ง -เพศหญิง จะมีความคิดว่าเป็นความอ่อนไหว อ่อนโยน น้ำตา
วาทกรรม	วาทกรรม คือ ภาษาที่สร้างอำนาจ หรือคือ ภาษามาจากการเรียนรู้มาก่อนจากสังคมรอบตัว	ผู้ชายเป็นเพศที่เข้มแข็ง มาดเข้ม อดทน มั่นใจ ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ หรือผู้หญิงเป็นเพศแม่ ผู้หญิงคือการไปตลาด ผู้หญิงคือการดูแลลูก
หน่วยทางภาษา	หน่วยทางภาษาคือ พยางค์ (1 หน่วย) แต่ละพยางค์ (อีก 1 หน่วย) มารวมกันภายใต้กฎของภาษา หรือภาษาที่ประกอบขึ้นมาจากโครงสร้างทางภาษา	เช่น คำว่า กา ประกอบด้วยหน่วยทางภาษา 3 หน่วยคือ พยัญชนะต้น สระ และวรรณยุกต์
อดทน	อดทนเป็นภาวะจำยอมจากการถูกกดทับหรือถูกกระทำ ถูกกดขี่ทางวาทกรรมทางสังคม	ผู้หญิงเป็นเพศที่อดทน คือผู้หญิงมีความจำเป็นต้องอดทน
เข้มแข็ง	เข้มแข็งเป็นสิ่งที่เกิดจากตัวเอง	ผู้ชายเป็นเพศที่เข้มแข็ง คือผู้ชายมีความอดทนอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว

ลักษณะของการสื่อสารในการเข้ารหัสนี้ ตามความหมายของ Hall แล้ว มีสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอยู่ 2 ประการคือ ความหมาย (meanings) และตัวสาร (messages) ในรูปแบบของสื่อสัญลักษณ์ เป็นการเข้ารหัสในรูปแบบการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นภาษาที่ผ่านการใส่รหัส (codes) ภายในห่วงโซ่การเรียงร้อยถ้อยคำ ประโยค ไวยากรณ์ของวาทกรรมนั้น เครื่องมือหนึ่งในการสร้างความเชื่อมโยงความหมายของการเข้ารหัสคือกฎของภาษา เช่นในงานของการ

เชื่อมโยงความหมายใหม่ที่ตรงตามผู้ส่งสารต้องการคือการใช้ภาษาพูด ที่มีความเข้าใจง่าย ซึ่งท้ายที่สุดของกระบวนการผลิตสาร หรือการใส่รหัสสารนั้น คือการสร้างความหมายร่วม เป็นการเชื่อมโยงกลุ่มการผลิตทางสังคม หรือความสัมพันธ์ทางสังคม โดยผ่านการแปลความหมายเปลี่ยนรูปคำของวาทกรรมนั้น (Hall, 1980) ในทางตรงกันข้าม หากมีอุปสรรคของการเข้าถึงงาน หรือหากเกิดความไม่เข้าใจ ที่ส่งผลต่อความเข้าใจที่ตรงกับผู้ส่งสารต้องการแล้ว การบริโภค (consumption) สาร ก็ไม่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์กันทางสังคมก็ไม่บังเกิดขึ้นด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามการใส่รหัสอีกประการหนึ่งคือการสร้างแรงกระตุ้น (stimulus) และสิ่งที่จะเป็นตัวกระตุ้นที่จะถูกเลือกมาในการใส่รหัส ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องถูกเปลี่ยนรูปไปเป็นสัญลักษณ์ที่แชร์ร่วมกันในกลุ่มที่ผู้รับสารหมายถึง (Alexis Tan, 1985) ทั้งนี้ตัวกระตุ้นสามารถเป็นสิ่งที่ใดก็ได้ในโลกนี้ อาทิ ภาพเขียน รูปภาพ รูปปั้น หรือแม้แต่สถาปัตยกรรม แต่ประเด็นสำคัญคือ เมื่อแปลความหมายแล้ว ตัวสารนั้นเป็นสัญลักษณ์เดียวกันกับที่ผู้รับสารตั้งใจไว้ ในการนี้ วิทยูเป็น และเว็บไซต์ที่เป็นช่องทางส่งงานวิชาการไปถึงผู้คนถึง 2 ชั้น ประกอบกับตัวสารที่เป็นภาษาพูด การยกตัวอย่าง การถามซ้ำ การขยายความ รวมไปถึงรูปแบบการนำเสนอที่มีเพลงประกอบรายการ และการเปิดสายให้มีการร่วมถาม-ตอบจากผู้ฟังทางบ้าน ก็ล้วนแต่เป็นสัญลักษณ์ร่วม ที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ที่ผู้รับสารตั้งใจ หรือคาดหวังไว้ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี ในมิติของการใส่รหัส Sally Johnson และ Astrid Ensslin ได้ขยายความเกี่ยวกับการใช้ภาษาไว้ 3 รูปแบบตามโมเดลภาษาของ Dennis Preston (Johnson & Ensslin, 2007) คือ Metalanguage I คือการใช้ภาษาที่เรียกว่า *language about language* เป็นการใช้ภาษาใดก็เกี่ยวข้องกับตัวภาษานั้น หรือการใช้ภาษาตามความหมายของคำตามภาษานั้น ซึ่งการใช้ภาษาไทยตามความหมายของโมเดลนี้คือมีการออกเสียงตามภาษาไทยที่ถูกต้อง ส่วน Metalanguage II ในโมเดลที่สองคือ *mention of talk* หมายถึงการโยกคำถามเพิ่มเติม การอธิบายเพิ่มเติม มีการใช้คำพูดแสดงความรู้สึกต่างๆ เช่น ‘คำคำนี้กล่าวได้ว่าคือ...’ ‘ในอีกความหมายหนึ่งคือ...’ หรือ ‘อ้อ...มันคือ...แบบนี้ใช่ไหมคะ’ เป็นต้น โมเดลสุดท้ายคือ Metalanguage III ในโมเดลนี้เป็นการกล่าวถึง สิ่งที่ไม่ใช่ตัวภาษาโดยตรงแต่มีสภาพแวดล้อมไปตามภาษาที่นำมาใช้ ความสนใจร่วมกันของคนในสังคมเกี่ยวกับภาษาหรือคำคำนั้น วลีนั้น รวมไปถึงความเชื่อที่มีร่วมกันทางสังคมที่มาจากโครงสร้างทางภาษา หรือการนำภาษามาใช้ของกลุ่มผู้ใช้ภาษาเดียวกัน เป็นการใส่รหัสสารทางวิชาการที่ไม่สามารถพบในกระดาษ

ขณะเดียวกัน ในประเด็นของการถอดรหัส (decoding) Hall ได้แสดงความหมายของการถอดรหัส ไว้ 3 ประการคือ การถอดรหัสในลักษณะเดียวกันกับวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร (preferred reading) การถอดรหัสในลักษณะของการต่อรองความหมายใหม่ (negotiated meaning) ซึ่งอาจไม่เห็นด้วยกับผู้ส่งสาร หรืออาจแปลความหมายในทางที่ตรงกันข้ามกับความหมายของผู้ส่งสาร ขณะที่การถอดรหัสสุดท้ายคือ การถอดรหัสในทางที่ตรงข้ามกับผู้ส่งสารต้องการโดยสิ้นเชิง (Stanley Baran & Dennis Davis, 2006) ทั้งนี้ การใส่รหัสงานวิชาการใหม่ในรายการ “ศิลปส์โมสร” นี้ มีลักษณะเพื่อสร้างความเข้าใจที่สามารถสร้างประโยชน์อีกทอดหนึ่ง

และเข้าถึงงานวิชาการในรูปแบบการถอดรหัสประการที่ 1 คือเพื่อความเข้าใจ ที่ส่งผลไปสู่ความรู้ และความตระหนักรู้ในหัวข้อนั้นๆ

5. วิชาการนอกกระดาศสู่สื่อออนไลน์ (Mediascapes/Arjun Appadurai)

อย่างที่ Hall เคยกล่าวไว้เกี่ยวกับกระบวนการส่งสาร สาร และผู้รับสารเป็น กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม เป็นทั้งวัฒนธรรมสื่อจากกระดาศสู่วิทยุ วิทยุสู่สื่อออนไลน์ เป็นการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมของการผลิตซ้ำงานวิชาการ ซึ่งแนวคิดของ Arjun Appadurai นักมานุษยวิทยาชาวอินเดีย และเป็นนักวิชาการในสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของ วัฒนธรรมที่มีการเลื่อนไหลอย่างเสรีในโลกยุคโลกาภิวัตน์ไว้ โดย Appadurai มองการเลื่อน ไหลทางวัฒนธรรม 5 ด้าน (Appadurai, A.1996) คือ ethnoscapes ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการ เคลื่อนย้ายของผู้คนทั่วโลก เพื่อการศึกษา การท่องเที่ยว หรือการทำงานที่เป็นไปอย่างเสรี technoscapes พื้นที่แห่งโลกของเทคโนโลยี ความทันสมัยต่างๆ ที่ก้าวข้ามพรมแดน financescapes การเคลื่อนย้ายของเงินทุนอย่างเสรี ไร้ขอบเขต mediascapes พื้นที่ซึ่งการ สื่อสารไร้ขีดจำกัด หลากรูปแบบ รวดเร็วทันสมัย และ ideoscapes เป็นพื้นที่ของอุดมการณ์ รวมถึงอุดมคติที่เคลื่อนย้ายไปทั่วโลกท้าทายรัฐ ซึ่งบทความชิ้นนี้เป็นการสร้างความเชื่อมโยงใน มิติของสื่อ mediascapes ที่สามารถไปได้ไกล และทรงไว้ซึ่งอำนาจของผู้เสพสารอย่าง กว้างขวาง

งานวิชาการที่ถูกใส่รหัสใหม่ ผ่านสื่อวิทยุ และสื่อออนไลน์ เป็นปรากฏการณ์ที่ สะท้อนให้เห็นโลกในปัจจุบันที่ผู้ส่งสารมีอำนาจที่จะรับสารอีก เมื่อไร ที่ใด หรือใส่รหัสใหม่ผ่าน สื่อที่อยู่ในมือเมื่อไรก็ได้ mediascapes ในความหมายของ Appadurai คือสื่อที่ไร้ขีดจำกัด การเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมสื่อ นั้นนับว่ามีพลังที่จะสร้างการรับรู้ได้อย่างเสรี แต่กระนั้นมิติของ การรับรู้ข้อมูลผ่านงานเขียนไปไม่สุดทางในยุคแห่งโลกาภิวัตน์นี้ ความเจริญ ความทันสมัย หรือ ความพยายามใดๆที่จะขับเคลื่อนอุดมการณ์นั้นไม่ได้ครอบคลุมผู้คนทุกคนขึ้น การรับรู้ข่าวสาร หรือการเข้าถึงความรู้อีกเช่นกัน มีความจำเป็นที่มาจากชนทุกระดับ โดยสะท้อนจากเบื้องล่างสู่ เบื้องบน (grassroots globalization) หรือ โลกาภิวัตน์จากสามัญชน (Appadurai, A. 2001) วิชาการนอกกระดาศ สู่สื่อวิทยุ และสื่อออนไลน์ที่งานวิชาการหลายแขนงไม่ถูกจำกัดแต่บนหิ้ง อีกต่อไป ทั้งนี้ภาษา กล่าวได้ว่าคือ ระบบความคิดที่เป็นรากฐานของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ (Donald Matheson, 2005) การส่งผ่านภาษาพูดที่ผู้คนทุกระดับเข้าใจได้ คือการส่งผ่านความรู้ที่สามารถวางรากฐานทางความคิดสู่สังคมในทุกด้าน

6. ประโยชน์จากสื่อ Uses and Gratification - สื่อใหม่ที่สร้างอำนาจการเรียนรู้

ในแวดวงวิชาการแขนงของสื่อสารมวลชน มีการตั้งคำถามมากมายถึงประโยชน์ที่ ได้รับ หรือการตอบสนองความต้องการจากสื่อ การนำงานวิชาการออกนอกสื่อกระดาศสู่สื่อ วิทยุ และออนไลน์ สะท้อนการวางหลักความต้องการของผู้เสพสาร หรืออีกนัยหนึ่งคือการมอง

ความต้องการของผู้รับสารเป็นที่ตั้ง ทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อ หรือ Uses and gratification นั้น ไม่ได้มองผู้รับสารว่าเป็นผู้ถูกกระทำ แต่เป็นผู้มีบทบาทหลักในการใช้ประโยชน์ และได้ประโยชน์จากสื่อ Alexis S.Tan, (1985) แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อนี้ เริ่มต้นจาก Herta Herzog, (1940) ที่ทำวิจัยโดยศึกษาสิ่งที่ได้รับของผู้ฟังจากการฟังรายการวิทยุ (Douglas Kellner, 1995) และต่อมาก็มีนักสื่อสารมวลชนหลายคน ทำการศึกษาทฤษฎีการใช้ประโยชน์จากสื่อ และความพึงพอใจ โดยเฉพาะการวางโมเดลการใช้สื่อของ Katz, Gurevitch, และ Hass (1973) ที่มีรายละเอียดระบุไว้เกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้สื่อไว้ 5 ประเภทคือ ความต้องการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมทั่วไป (cognitive needs) การสนองความต้องการทางอารมณ์ (affective needs) เช่น การสร้างความสุขจากการเสพสื่อ บรรเทาในการสร้างความเป็นตัวเองด้านต่างๆ (personal integrative needs) อาทิ การสร้างความภาคภูมิใจในตัวเอง ความมั่นใจในตัวเอง ความต้องการในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคม (social integrative needs) และสุดท้ายของการเสพสื่อคือความต้องการหลีกหนี (escapist needs) ไม่ว่าจะเป็นความบรรเทาในการปลดปล่อยความเครียด หรือหาความบันเทิง (Alexis S. Tan, 1985) ทั้งนี้ความต้องการอันหลากหลายล้วนแล้วถูกกำหนดมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนอกกระดาศสู่รายการวิทยุถึงสื่อออนไลน์นั้น เมื่อมองในมิติทางทฤษฎี สามารถสร้างความพึงพอใจหรือใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการในหลายแนวทาง ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ข้อมูลต่างๆ ในงานวิชาการที่สามารถต่อยอดทางความคิด หรือเชิงรูปธรรม ซึ่งการดำเนินการตอนนี้ก็เป็นการสร้างการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันยังเป็นการเติมเต็มความเชื่อมั่นของบุคคลเพื่อเปิดพื้นที่ทางสังคมไปพร้อมๆ กับการสร้างรูปแบบอำนาจในการเรียนรู้ของคนในสังคมด้วยเช่นกัน

7. สรุป

ก่อนการสื่อสาร หรือกระบวนการสื่อกับสารใดๆจะเริ่มต้นขึ้น ความจำเป็นประการหนึ่งที่จะทำให้การผลิตสาร หรือการใส่รหัสนั้นสมบูรณ์ คือการรู้จักตัวสารนั้นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากวัฒนธรรมการเรียนรู้ หรือการสื่อสารซึ่งกันและกัน และวัฒนธรรมของบุคคลแต่ละคนก็มาจากระบบความเชื่อ คุณค่าทางสังคม สัญลักษณ์ ภาษา ตลอดจนจนแบบแผนของพฤติกรรมที่ส่งผ่านกันระหว่างบุคคลหรือ กลุ่มทางสังคม(Alexis Tan, 1985) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในสังคมปัจจุบัน กล่าวโดยสรุปคือ อรรถรสในการเสพสารเป็นสิ่งที่ดีทางควบคู่ไปกับสาร การนำงานวิจัยในกระดาศ ใส่รหัสสารใหม่สู่ช่องทางสารวิทยุเป็นการเพิ่มมิติการรับสาร เพิ่มความรวดเร็วและความเข้าใจในการเข้าถึงงานวิชาการ อีกทั้งกล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือที่เยี่ยมยอดทางการศึกษาผ่านการสื่อสารทางวาจาที่มีประสิทธิภาพเหนือข้อได้เปรียบของสื่อสิ่งพิมพ์โดยปริยาย (Tracy F. Tyler, 1935 อ้างถึงใน Andrew C Lemon & Grant Sorensen, 2013)

เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมโดยรวมให้มีประสิทธิภาพ รูปแบบการวิจัยในเชิงปริมาณเป็นสิ่งจำเป็น (Barrie Gunter, 2000) เช่นเดียวกับการเผยแพร่งานวิชาการผ่านสื่อสาธารณะในคราวเดียวกันนี้ คือการสร้างการเข้าถึงจำนวนมาก สู่กลุ่มของผู้ได้ใช้ประโยชน์มากที่สุด ถึงแม้การรับสารที่เป็นงานวิจัยผ่านการฟังจะยังคงมีข้อจำกัดอยู่บ้าง แต่ธรรมชาติในการเสพสาร และแรงกระตุ้นในความอยากรู้ก็เกิดขึ้นพร้อมกับการเข้าถึงประโยชน์ของงานวิจัยเช่นกัน

ลักษณะของสื่อใหม่ที่สามารถสร้างอำนาจการในเรียนรู้ เป็นสื่อที่สร้างโอกาสในการรับข่าวสาร สื่อใหม่ไม่ใช่เป็นเพียงรูปแบบของผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสารแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นสื่อที่ทำหน้าที่ส่งผ่านอำนาจไปถึงตัวผู้รับสาร ที่ไม่เป็นเพียงผู้รอคอยรับสาร แต่สื่อใหม่เป็นสื่อที่ผู้ส่งสารสามารถแสดงอำนาจในการสื่อสารตลอดเส้นทาง เช่นอำนาจในการเป็นผู้ส่งสาร ผลิตสาร ออกแบบสาร กำหนดช่องทาง หรือแม้กระทั่งเวลาในการสื่อสาร สื่อในรูปแบบงานเขียน หากมีการนำมาเปลี่ยนช่องทางด้วยการปรับเป็นสื่อใหม่ที่เปิดกว้าง บุคคลทั่วไปสามารถออกแบบได้ งานวิชาการก็จะเดินทางออกนอกกระดาดเพื่อสร้างประโยชน์ ต่อยอดการทำงานที่สร้างคุณค่าต่อได้ในสังคมไทย

เชิงอรรถ

¹ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ได้ผลิตรายการ ‘ศิลปสโมสร’ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นงานบริการวิชาการ ในรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาไทย ตลอดจนงานวิจัยออกเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยได้เชิญบรรดาคณาจารย์ที่มีความรู้ และเป็นผู้สอนในสาขา และรายวิชาเหล่านั้นเป็นแขกผู้ร่วมรายการ ทำเป็นชุดโครงการ 1 และ 2 เริ่มโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2557

² รายการ “ศิลปสโมสร” มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับรายวิชาที่หลากหลาย โดยคณาจารย์ผู้สอนรายวิชานั้นๆจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ออกอากาศไปเมื่อปี 2555

³ น. = นาที

⁴ <http://intranet.mfu.ac.th/system/mfunews/prnews01.php?newsid=7473>

⁵ เว็บไซต์ sinsamosomblogspot ที่นำลิงค์ของบทสัมภาษณ์ในรายการที่ออกอากาศไปเรียบร้อยแล้ว มาเก็บไว้เพื่อให้สามารถติดตามฟังย้อนหลังได้ตลอดเวลา <http://sinsamosom.blogspot.com/2014/02/2-13-17-2557.html#more>

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมือง กับสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ. ภาพพิมพ์.

นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ. (2548). *การเขียนผลงานวิชาการและบทความ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- นิยามเกี่ยวกับงานวิจัย ภาคผนวก 5. (2558). สืบค้นจาก <http://www.kmitl.ac.th/research/F2558/appendix5.pdf>
- ประภาพรพรณ อุ่นอบ. (2553). *การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Research Design): แผนที่การเดินทางสู่เป้าหมายการวิจัย*. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นจาก http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=768
- ผณิตรา ชีรานนท์. (2558). *กลศาสตร์และโสตศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ในเด็กปกติ และเด็กมีภาวะบกพร่องทางการได้ยิน : องค์ความรู้พื้นฐานเพื่อฝึกออกเสียงวรรณยุกต์*. บทความนำเสนอในการประชุม HERP Congress III ระหว่างวันที่ 9-11 มีนาคม 2558. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. จังหวัดนครศรีธรรมราช
- สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2546). *คำพูดแรก : พัฒนาการทางภาษาของเด็กไทยอายุ 9-24 เดือน*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2503-2544: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Alexis S. T., (1985). *Mass Communication Theories and Research*. (2nd ed.) New York. Macmillan Publishing Company. pp.62-64, 233, 235-236
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. Minnesota. The University of Minnesota Press. p.8-11, 31-36
- Appadurai, A. (2001). *Globalization*. Durham & London. Duke University Press.
- Baran, S. J. & Davis, D. K. (2006). *Mass Communication Theory; Foundation, Ferment, and Future*. (5th ed.). Singapore. Wadsworth Cengage Learning.
- Chuaychoowong, M. (2012). *Reflective Journaling: How students learning can be enriched?*. Conference Presentation. The European Conference Arts and Humanities 2013, “Connectedness, Identity and Alenation” July 18-21, 2013.UK.
- Colyar, J. (2009). *Becoming writing, Becoming writer. Qualitative Inquiry*. (Quoted in Thomas R. Lindlof & Bryan C. Taylor (2011). *Qualitative Communication Research Methods* (3rd ed.). London: SAGE Publications.
- Encyclopaedia Britannica. (2009). Deluxe Edition.

- Gunter, B. (2000). *Media Research Methods: Measuring Audiences, Reactions and Impact*.
 Retrieve from https://books.google.co.th/books?id=i5bHlhTUApQC&pg=PA292&lpg=PA292&dq=making+sense+of+the+news+Jenson+K.B.&source=bl&ots=4-Kg8_hgKpc&sig=cVCiLeiDIge_APdUv1_d9_EXWbTRU&hl=en&sa=X&ved=0_CCMQ6AEwA2oVChMlu6_R06aExglVwzemCh2_NQDs#v=onepage&q=making%20sense%20of%20the%20news%20Jenson%20K.B.&f=false
- Gunter, B. & Machin, D. (2009), (eds.). *Media audiences. History of Audience Study, (Vol.1.)*. London et al.: Sage Publications (54-55).
- Hall, S. (1980). *Encoding and decoding*. Retrieved from http://www.hu.mtu.edu/~jdslack/readings/CSReadings/Hall_Encoding-n-Decoding.pdf
- Hall, S. (1980). *Encoding and decoding in the television discourse*. In S. Hall (ed), *Culture, Media, Language*. London: Hutchinson. Quoted in Baran, S. J. & Davis, D. K. (2009). *Mass communication theory: Foundations, Ferment, and Future (5th ed)*. Boston: Wadsworth Cengage Learning. (p.245).
- Johnson, S. & Ensslin, A. (2007). *Language in the media*. Representations, Identities, Ideologies. New York: Continuum International.
- Kellner, D. (1995). *Media culture: Cultural studies, identity and politics between the modern and the postmodern*. New York. Routledge.
- Lindlof, T. R. & Taylor, B. C. (2011). *Qualitative communication research methods (3rd ed.)*. London. Sage Publications.
- Matheson, D. (2005). *Media discourses: Analysing media texts*. Berkshire. Open University Press.
- McLuhan, M. (1964). *Understanding media: The extension of man*. London et al.: Routledge. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Marshall_McLuhan#Understanding_Media_.26183654>
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication Theory. (6th ed)*. London. Sage Publication.
- McQuown, D. (2003). *Radio: The chicago school of media theory*. Retrieve from <https://lucian.uchicago.edu/blogs/mediatheory/keywords/radio/>.
- Bhandarkar, P. L. & Wilkinson, T. S. (1999). *Methodology and techniques of social research*. New Delhi: Himalaya Publishing House.
- Tracy, F. T. (1935). *Radio and education*. Retrieved from <http://blogs.ubc.ca/etec540sept13/2013/10/27/762/>
- Walliam, N. (2006). *Social Research Method*. London. Sage Publications.p.192